

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/278/2021
Identifikačné číslo spisu:	2118205768
Dátum vydania rozhodnutia:	29.11.2023
Meno a priezvisko:	Mgr. Katarína Katková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:2118205768.2

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Trubanovej, PhD. a členiek senátu Mgr. Kataríny Katkovej a JUDr. Viery Nevedelovej v spore žalobcu U. Č., narodeného XX. Z. XXXX, H., R. T. XX/XX, zastúpeného advokátom JUDr. Michalom Magdolenom, Nitra, Farská 50, proti žalovanému Železnice Slovenskej republiky, Bratislava, Klemensova 8, IČO : 31 364 501, za účasti intervenienta na strane žalovaného Sociálna poisťovňa, Bratislava, 29. augusta 8-10, IČO: 30 807 484, zastúpenému advokátkou JUDr. Dagmar Kubovičovou, Bratislava, Nám. Biely Kríž 3, o určenie, že úraz je pracovným úrazom, vedenom na Okresnom súde Piešťany pod sp. zn. 19Cpr/21/2018, o dovolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 29. marca 2021 sp. zn. 23CoPr/5/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalobca má voči žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Piešťany (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 27. augusta 2020 č. k. 19Cpr/21/2018- 279 určil, že úraz, ktorý utrpel žalobca dňa 19. februára 2004 počas výkonu práce na pracovisku žalovaného - Železničná stanica Nitra, je pracovný úraz (I. výrok). O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol tak, že žalobca má voči žalovanému nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (II. výrok).

1.1. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku uviedol, že žalobca sa žalobou domáhal určenia, že úraz, ktorý utrpel žalobca dňa 19. februára 2004 počas výkonu práce na pracovisku žalovaného v Železničnej stanici Nitra, je pracovným úrazom.

1.2. Žalobca žalobu odôvodnil tým, že bol zamestnancom žalovaného na základe pracovnej zmluvy z 15. februára 1989 od 15. februára 1989 do 2. apríla 2006, a to v pozícii železničiar - posunovač. Dňa 19. februára 2004 o 15.30 hod. na Železničnej stanici v Nitre žalobca pri plnení pracovných povinností utrpel pracovný úraz pri zapínaní vozňa, keď nešťastne zakopol a hlavou narazil do druhého vozňa, pričom mu odletela prilba, potom ho odrazilo naspäť (mal hlavu bez prilby) a ešte raz a potom spadol

pod vozne. Pri pracovnom úraze utrpel fraktúru lebky, otras mozgu s následkom vážnej mozgovej poruchy s tým, že v dôsledku pracovného úrazu žalobca trpí trvalými následkami.

1.3. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 111 ods. 2, § 198 ods. 1 zákona č.461/2013 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“), § 195 ods. 2 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“).

1.4. Súd prvej inštancie uviedol, že v danom prípade ide o žalobu o určenie právnej skutočnosti v zmysle § 137 písm. d) Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „Civilný sporový poriadok“ alebo „CSP“) s tým, že možnosť podať uvedenú žalobu žalobcovi vyplýva priamo z § 198 ods. 1 zákona o sociálnom poistení. V posudzovanej veci Sociálna poisťovňa (ďalej len „intervenient na strane žalovaného“) prerušila konanie o nároku na bolestné a sťaženie spoločenského uplatnenia a vyzvala žalobcu na podanie určovacej žaloby o predbežnej otázke, ktorú v tomto konaní žalobca uplatnil, nakoľko žalovaný neuznal bez súdneho rozhodnutia úraz žalobcu ako pracovný úraz.

1.5. Podľa názoru súdu prvej inštancie bolo v konaní dostatočným spôsobom preukázané, že úraz žalobcu z 19. februára 2004 má charakter pracovného úrazu v zmysle § 195 ods.2 Zákonníka práce.

1.6. Zákonník práce za pracovný úraz výslovne považuje poškodenie zdravia zamestnanca spôsobené pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním nezávisle od jeho vôle, náhlým, násilným a krátkodobým pôsobením vonkajších vplyvov. Za pracovný úraz možno považovať aj úraz, ktorý sa stal pri výkone práce alebo v priamej súvislosti s týmto výkonom následkom prírodných udalostí. O pracovný úraz nejde, ak došlo k poškodeniu zdravia zamestnanca v čase, keď prekročil, resp. vybočil z plnenia pracovných úloh alebo činnosti, ktorá je v priamej súvislosti s plnením pracovných úloh. Skutkovo zložitou otázkou pri posudzovaní, či v danom prípade ide, alebo nejde o pracovný úraz, je otázka príčinnej súvislosti medzi poškodením zdravia a úrazovým dejom. Táto príčinná súvislosť je totiž predpokladom vzniku zodpovednosti zamestnávateľa za pracovný úraz.

1.7. K pracovnému úrazu žalobcu došlo preukázane pri plnení jeho pracovných úloh, keď posunovanie vozňov tvorilo základ jeho pracovnej náplne - posunovača, pričom súd prvej inštancie mal preukázané (predovšetkým z výpovede a z čestného vyhlásenia svedka I. H. a podporne aj z čestného vyhlásenia Š. W.), že úrazový dej (poškodenie zdravia žalobcu) sa stal tak, ako tvrdil žalobca, t. j. žalobca sa pri posunovaní vozňa potkol o kameň, hlavou narazil do druhého vozňa, prilba mu odletela, odrazilo ho naspäť, kde si znova udrel hlavu a spadol pod vozne. Žalobca upadol do bezvedomia, bola mu privolaná rýchla zdravotná pomoc a bol prevezený na ošetrovanie do nemocnice. Žalobca utrpel fraktúru lebky, otras mozgu s následkom vážnej mozgovej poruchy.

1.7.1. Skutočnosť, že žalobca ani nadriadený žalobcu (prípadne iný zamestnanec žalovaného) následne úraz nenahlásili žalovanému, predmetný záver nevyvracia.

1.8. Podľa názoru súdu prvej inštancie čestné vyhlásenie I. H. zo 16. augusta 2010 v spojení s jeho výpoveďou v pozícii svedka malo zásadnú váhu a tento dôkaz preukazoval, že k poškodeniu zdravia žalobcu došlo na pracovisku dňa 19. februára 2004, o 15.30 hod. tak, že žalobca pri zapínaní vozňa zakopol, padol pod vlak, rozbil si hlavu a bol celý od krvi a v bezvedomí.

1.9. Súd prvej inštancie uviedol, že Š. W. nemohol byť vypočutý, nakoľko do začiatku konania umrel, preto súd prvej inštancie vychádzal len z obsahu jeho čestného vyhlásenia, v ktorom Š. W. potvrdil, že s I. H. išli okolo Železničnej stanice Nitra a videli železničiara (žalobcu), ako sa potkol a padol pri zapínaní vlaku. Chvíľu sledovali, čo sa deje, prišla sanitka a žalobca bol celý krvavý.

1.10. Medzi stranami nebolo sporné, že o úraze z 19. februára 2004 nebol urobený záznam do Knihy evidencie pracovných úrazov, hoci k úrazu došlo na pracovisku, a to pri výkone pracovných povinností žalobcu, v dôsledku ktorého bol žalobca práceneschopný od 20. februára 2004 do 22. augusta 2004. Nezabezpečenie uvedeného zápisu žalovaným, resp. jeho nenahlásenie zamestnancom (žalobcom) a následné nevyšetrenie úrazu ako pracovného, nemôže ísť na vrub poškodeného zamestnanca a v konečnom dôsledku opomenutie uvedeného postupu spôsobilo dôkaznú núdzu predovšetkým na strane žalovaného ako zamestnávateľa. Žalovaný sa síce v priebehu konania bránil, že o uvedenom úraze nebol žiadny záznam, keďže žalobca ani jeho nadriadený nič nenahlásili a o úraze sa mal žalovaný dozvedieť až na základe o prešetrenie pracovného úrazu po viac ako 3 rokoch (pravdepodobne v roku 2007), avšak výsledky predmetného prešetrenia žalovaný súdu prvej inštancie neprezentoval.

1.11. Podľa žalovaného a intervenienta na strane žalovaného úrazový dej s poukazom na jednotlivé lekárske správy mal prebehnúť tak, že žalobca mal zakopnúť z dôvodu jeho zdravotného stavu, resp. mal mať zvrát a odpadnúť, a teda nemalo dôjsť k úrazu náhlým a násilným pôsobením vonkajších

vplyvov, keďže podľa epikrízy mu prišlo zle od žalúdka, zvracal a odpadol s poukazom na žiadosti o vyšetrenie magnetickou rezonanciou a prepúšťacíu správu z 19. novembra 2007.

1.11.1. K obsahu prepúšťacích správ a žiadostí súd prvej inštancie uviedol, že ide o nepriame dôkazy, ktoré svojou silou nedosahujú úroveň svedeckej výpovede, resp. čestného vyhlásenia I. H. a čestného vyhlásenia Š. W.. Je zrejmé, že uvedené dôkazy si navzájom odporujú. V podstate žalovaný ako aj intervenient na strane žalovaného vychádzali z premisy, že tvrdenie žalobcu o úrazovom deji je klamstvo (prípadne hypochondria), nakoľko lekárom uviedol, že „mu prišlo zle od žalúdka, mal závrat, potom odpadol,“ a teda jeho následné tvrdenia, ktoré boli odlišné, sú nepravdou.

1.11.2. Pretože žiadosti o vyšetrenie magnetickou rezonanciou vykazovali v tejto časti „doslova“ identickú zhodu a podľa názoru súdu prvej inštancie zisťovaniu príčiny žalobcovho zdravotného stavu sa podrobne nevenovali, javí sa vysoko pravdepodobné aj nekritické preberanie uvedenej príčiny z časovo predchádzajúcich žiadostí, resp. správ. Prepúšťacia správa konštatuje zhodne ako v žiadosti o magnetickú rezonanciu, že žalobcovi „prišlo zle od žalúdka, zvracal a odpadol.“ Vzhľadom na dátum jej vyhotovenia (19. novembra 2007) nie je celkom zrejmý spôsob „výsluchu,“ akým ošetrojúci lekár, vyhotovujúci prepúšťacíu správu, dospel k záverom, ktoré uviedol v anamnéze v časti „TO.“ Taktiež nie je zrejmé, ako k svojim záverom v rámci epikrízy v žiadostiach o vyšetrenie magnetickou rezonanciou dospeli odosielajúci lekári. Žiadna z listín nespomína, aké otázky príslušný lekár žalobcovi kládol (ak ich kládol), a či ho poučil, že je povinný uviesť pravdu. Obsah uvedených listín súd prvej inštancie vyhodnotil ako menej dôveryhodný, resp. žiadnymi inými dôkazmi nepodporený vo vzťahu k záverom uvedených v rámci epikrízy.

1.12. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalovaný svoje tvrdenie o tom, že k úrazu žalobcu došlo v dôsledku jeho zdravotného stavu, nakoľko mu prišlo zle od žalúdka, mal závrat a odpadol, nepreukázal, neunesol dôkazné bremeno ohľadne uvedeného tvrdenia. Naopak, dôkazy vykonané v predmetnom konaní, a to predovšetkým výsluch svedka H., čestné vyhlásenie Š. W. a podporne aj výsluch žalobcu jednoznačne preukázali, že žalobca, ktorý bol zamestnaný u žalovaného ako posunovač železničných vozňov, zapínal dňa 19. februára 2004 vozeň o 15.30 hod., kde zakopol, hlavou narazil do druhého vozňa, prilba mu odletela, potom ho odrazilo naspäť ešte raz a potom spadol pod vozne. Žalobca upadol do bezvedomia a následne bol hospitalizovaný, pričom jeho následná práceneschopnosť trvala od 20. februára 2004 do 22. augusta 2004.

1.13. Je teda nepochybné, že k úrazu došlo pri plnení pracovných povinností žalobcom a tento úraz bol spôsobený náhlym, násilným a krátkodobým pôsobením vonkajších vplyvov.

1.14. Súd prvej inštancie dodal, že i v prípade, ak by žalobca na pracovisku mal bolesti žalúdka, závrate a odpadol, aj uvedené skutočnosti by bol povinný žalovaný prešetriť.

1.15. Podľa názoru súdu prvej inštancie v danom prípade boli splnené všetky štyri podmienky pre určenie, že úraz, ktorý utrpel žalobca dňa 19. februára 2004, je úrazom pracovným: 1/ žalobca bol dňa 19. februára 2004 zamestnancom žalovaného, pričom vykonával funkciu železničiara - posunovača, 2/ žalobca utrpel úraz pri plnení pracovných úloh - pri posunovacích prácach žalobca posunoval vozeň, 3/ k úrazu došlo nezávisle od vôle žalobcu, keď žalobca zakopol a hlavou narazil do druhého vozňa, prilba mu odletela, potom ho odrazilo naspäť ešte raz a potom spadol pod vozne, 4/ krátkodobým, náhlym a násilným pôsobením vonkajších vplyvov, keď žalobca zakopol a narazil hlavou do vozňa opakovane i po odletení prilby, v dôsledku čoho upadol do bezvedomia a bola privolaná rýchla zdravotná pomoc, ktorá ho hospitalizovala. Žalobca utrpel fraktúru lebky a otras mozgu. Žalobca bol práceneschopný od 20. februára 2004 do 22. augusta 2004.

1.16. Skutočnosť, že žalovaný po ukončení práceneschopnosti bol na základe mimoriadnej lekárskej prehliadky schopný vykonávať prácu v skupine „1,“ nemá vplyv na posudzovanie úrazu ako pracovného úrazu.

1.17. O nároku na náhradu trov konania súd prvej inštancie rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP a úspešnému žalobcovi voči žalovanému priznal nárok na plnú náhradu (100%) trov konania, keďže súd prvej inštancie nezistil žiadne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ktoré by výnimočne odôvodňovali náhradu trov konania žalobcovi nepriznať.

2. Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na základe odvolania žalovaného a intervenienta na strane žalovaného rozsudkom z 29. marca 2021 č. k. 23CoPr/5/2020-391 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie (I. výrok). O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd

rozhodol tak, že žalobca má nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu (II. výrok).

2.1. Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že za pracovný úraz Zákonník práce výslovne považuje poškodenie zdravia zamestnanca spôsobené pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním nezávisle na jeho vôli, náhlým, násilným a krátkodobým pôsobením vonkajších vplyvov. Zákon koncipuje zodpovednosť zamestnávateľa za škodu ako zodpovednosť objektívnu, ktorej predpokladom je vznik ujmy, škodná udalosť a príčinná súvislosť medzi škodnou udalosťou a škodou. Pre naplnenie pojmu pracovný úraz je tak potrebné kumulatívne splnenie podmienok, ktorými sú poškodenie zdravia, príčinná súvislosť medzi poškodením zdravia, ktoré je spôsobené pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním a zároveň, že k tomuto poškodeniu musí dôjsť krátkodobým, náhlým a násilným pôsobením vonkajších vplyvov.

2.2. Podľa názoru odvolacieho súdu v prejednávanej veci súd prvej inštancie vykonal dokazovanie náležitým spôsobom a v potrebnom rozsahu s ohľadom na procesný stav veci a spôsobom plne zodpovedajúcim kontradiktórnosti sporového konania umožnil stranám sporu realizáciu ich procesných práv a nadväzne zákonným spôsobom vyhodnotil tak procesnú aktivitu strán, ako aj meritum veci.

2.3. Odvolací súd podotkol, že hodnotením dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej vykonané procesné dôkazy hodnotí z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Súd pri hodnotení dôkazov v zásade nie je obmedzovaný právnymi predpismi v tom, ako má z hľadiska pravdivosti ten ktorý dôkaz hodnotiť. Uplatňuje sa zásada voľného hodnotenia dôkazov. Každý vykonaný dôkaz môže byť prostriedkami procesného útoku a prostriedkami procesnej obrany spochybnený tým, že sa pripúšťa dôkaz opaku dokazovanej skutočnosti. Inak povedané, žiaden dôkaz nedisponuje predpísanou legálnou silou, ktorá by nepripúšťala dôkaz svojho opaku.

2.4. Pokiaľ ide o odvoláciu argumentáciu žalovaného a intervenienta na strane žalovaného založenú na namietaní nevierohodnosti vypočutého svedka, resp. predložených čestných prehlásení, odvolací súd uviedol, že pre hodnotenie dôkazov z hľadiska ich pravdivosti (vierohodnosti) zákon nepredpisuje formálny postup a ani neurčuje váhu jednotlivých dôkazov tým, že by niektorým dôkazom priznával vyššiu pravdivostnú hodnotu, alebo naopak určitým dôkazným prostriedkom dôkaznú silu úplne alebo sčasti odopieral. Na rozdiel od tzv. legálnej (formálnej) dôkaznej teórie, ktorá vopred stanovila hierarchiu dôkazov a spôsob ich hodnotenia, ponecháva ustanovenie § 191 ods. 1 CSP postup pri hodnotení dôkazov úvahe súdu.

2.5. Pretože zákon určuje, že za dôkaz môžu slúžiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť stav veci (§ 187 CSP), nie je možné dôkaz, ktorý je z hľadiska závažnosti pre posúdenie veci významný, a ktorý bol získaný zákonným postupom, označiť za nespôsobilý dôkazný prostriedok z objektívnych dôvodov. Zásade voľného hodnotenia dôkazov preto nezodpovedá taký spôsob hodnotenia, kedy je (vopred) označená za nespôsobilý dôkazný prostriedok svedecká výpoveď len preto, že svedok prináleží napr. k určitej sociálnej alebo profesijnej skupine.

2.5.1. Samotná skutočnosť, že osoba, ktorá vystupuje v konaní ako svedok, je kamarátom žalobcu, ešte sama o sebe neodôvodňuje záver o nepravdivosti (nevierohodnosti) svedeckej výpovede tejto osoby. Hodnotiaci záver o nepravdivosti (nevierohodnosti) údajov, o ktorých svedecká výpoveď podáva správu, je možné v zmysle § 191 CSP urobiť len na základe tých konkrétnych skutočností, ktoré boli v konaní zistené s prihliadnutím na všetko, čo v konaní vyšlo najavo vrátane toho, čo uviedli strany. Z uvedeného potom vyplýva, že samotná existencia priateľského vzťahu svedka a žalobcu (bez toho, aby k tejto skutočnosti pristúpili ďalšie relevantné skutkové okolnosti charakterizujúce konkrétne obsah a kvalitu tohto vzťahu), sama o sebe pre posúdenie miery ich závislosti na žalobcovi a pre záver o nepravdivosti (nevierohodnosti), resp. dôkaznej nespôsobilosti jeho výpovede, nestačí.

2.5.2. Nie je zanedbateľnou skutočnosť, že svedok I. H. bol pred súdom prvej inštancie riadne vypočutý a žalovaný mal možnosť klásť mu otázky, napr. ohľadne jeho vzťahu k žalobcovi, okolností, za ktorých sa stal úraz, obstarania čestného prehlásenia a podobne, teda skutočností, ktoré by mohli spochybniť jeho svedeckú výpoveď.

2.5.3. Odvolací súd podotkol, že nezistil skutočnosti, ktoré by spochybňovali pravdivosť výpovede svedka I. H.. V konečnom dôsledku relevantné skutočnosti k ich spochybneniu neuviedol ani sám žalovaný odhliadnuc od skutočnosti, že ide o kamarátov a spísania a predloženia čestného prehlásenia pre žalobcu s odstupom času (boli vyhotovené v r. 2010), kedy si svedok veľmi detailne pamätal okolnosti úrazu. Uvedené platí aj vo vzťahu namietanej hodnovernosti ďalšieho čestného prehlásenia p. W..

2.6. Pokiaľ ide o obsah lekárskeho správ z 19. novembra 2007 a z r. 2004 a 2005 (z ktorých žalovaný a intervenient na strane žalovaného vyvodili pre nich priaznivé závery), odvolací súd sa stotožnil s názorom súdu prvej inštancie, že je otázne, akým spôsobom, a či skutočne popis úrazového deja v lekárskeho správach boli uvedené žalobcom, a či vychádzali aj z reálneho deja. Ak teda súd prvej inštancie mal za to, že žalobca preukázal svoje tvrdenia ohľadom okolností vzniku jeho poškodenia zdravia, bolo správnym.

2.7. To, že žalobca riadne nenahlásil pracovný úraz, táto skutočnosť nespôsobuje, že nemohlo ísť o pracovný úraz a nebránilo žalobcovi podať žalobu. Navyše, pokiaľ išlo o úraz, kedy bola volaná k žalobcovi i zdravotná pohotovosť a následne bol dlhodobo práceneschopný, žalovaný mal skúmať, či nedošlo k pracovnému úrazu a prípadne zisťovať okolnosti úrazu žalobcu z 19. februára 2004.

2.7.1. I samotný žalovaný uviedol, že žalobca vykonával u žalovaného práce priamo na dráhe, kde všetky nehody, či úrazy podliehajú prísnemu zaznamenávaniu a vyšetrovaniu, pričom i vo svojom vyjadrení k žalobe žalovaný poukázal na § 5 ods. 1 Vyhlášky Slovenského úradu bezpečnosti práce a Slovenského banského úradu č. 111/1975 Zb. o evidencii a registrácii pracovných úrazov a o hlásení prevádzkových nehôd (havárií) a porúch technických zariadení, ako aj na interný predpis žalovaného „Smernica o evidencii, registrácii a vyšetrovaní pracovných úrazov,“ z ktorého vyplýva: „Postihnutý, ak je toho schopný, alebo iný pracovník, ktorý je svedkom pracovného úrazu alebo sa o ňom dozvie, je povinný ihneď upovedomiť majstra alebo iného pracovníka, ktorý je najbližším nadriadeným postihnutého.“

2.8. Skutočnosť, že žalovaný po ukončení práceneschopnosti absolvoval mimoriadnu lekársku prehliadku vo vzťahu k spôsobilosti vykonávanej práce s výsledkom, že je spôsobilý na vykonávanie práce pre skupinu „I“ a pri návrate do práce bol žalobcov zdravotný stav v poriadku, resp. ani výsledok šetrenia z Inšpektorátu práce Nitra z 1. júna 2010, ktorý nenašiel u žalovaného žiadne nedostatky, nemá vplyv na zodpovedanie otázky, či dňa 19. februára 2004 došlo u žalobcu k pracovnému úrazu alebo nie.

2.8.1. Pokiaľ ide o lekárske správy Medicínskeho centra Nitra, s.r.o. z 2. októbra 2012 a lekársku správu MUDr. K.Q. a MUDr. M. z r. 2012, tieto taktiež nemajú vplyv na posúdenie toho, či v danom prípade išlo o pracovný úraz alebo nie, hoci žalobcu vykresľujú ako osobu s poruchou osobnosti, a preto súd prvej inštancie postupoval správne, pokiaľ nepripustil vykonanie dôkazu ohľadom posudzovania osobnosti žalobcu.

2.9. Preskúmaním veci odvolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je vyčerpávajúce, správne skutkovo a právne zdôvodnené a zodpovedá všetkým požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutia. Samotný fakt, že žalovaný a intervenient na strane žalovaného sa s dôvodmi uvedenými v rozhodnutí súdu prvej inštancie nestotožnili, ešte neznamena, že závery v ňom obsiahnuté nie sú správne. Súd prvej inštancie totiž zrozumiteľným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré žalobe žalobcu vyhovel.

2.10. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol tak, že žalobca má voči žalovanému podľa § 255 ods. 1 CSP a § 396 ods. 1 CSP nárok na náhradu trov odvolacieho konania v plnej výške, keďže žalobca bol v odvolacom konaní v celom rozsahu úspešný.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalovaný (ďalej len „dovolateľ“ alebo „žalovaný“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z ustanovenia § 420 písm. f) CSP.

3.1. Uviedol, že nesúhlasí s postupom súdu prvej inštancie, preto nemôže súhlasiť ani s postupom odvolacieho súdu, ktorý sa v plnom rozsahu stotožnil so súdom prvej inštancie (§ 387 ods. 2 CSP).

3.2. Poukázal na to, že žalobca si uplatnil žiadosťou u intervenienta na strane žalovaného náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia v roku 2018 t. j. viac ako 14 rokov po tom, čo malo podľa žalobcu dôjsť k pracovnému úrazu. Následne žalobca sa domáhal svojho nároku na súde žalobou, ktorou požadoval určenie, že úraz je pracovným úrazom, ktorú podal po viac ako 14 rokoch odo dňa, kedy mal úraz utrpieť.

3.3. Zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie vyplynulo, že žalobca po ukončení pracovnej neschopnosti nastúpil opäť do práce, pričom ani po návrate do práce neohlásil pracovný úraz, neinformoval ohľadom zaevidovania, prešetrenia, resp. iných skutočností súvisiacich s úrazom, ku ktorému malo dôjsť dňa 19. februára 2004. Jemu bolo predložené potvrdenie o práceneschopnosti žalobcu, ktoré žalobca vlastnoručne podpísal, kde bolo uvedené, že pracovná neschopnosť žalobcu bola spôsobená v dôsledku choroby.

3.3.1. Zo zisteného skutkového stavu ďalej vyplynulo, že predmetom kontroly vykonanej príslušným inšpektorátom práce bolo aj potvrdenie o dočasnej pracovnej neschopnosti žalobcu. Kontrola inšpektorátu práce bola zameraná práve na evidenciu pracovných úrazov vo vzťahu k samotnému žalobcovi a v rámci kontroly neboli zo strany žalovaného zistené žiadne nedostatky a kontrolóri nezistili ani žiadne osoby, ktoré by sa ako svedkovia vedeli vyjadriť k úrazovému deju žalobcu. Súd prvej inštancie ani odvolací súd sa zisteniami kontroly inšpektorátu práce v podstate nevenovali.

3.4. Odvolací súd po viac ako 16 rokoch od žalobcom tvrdeného úrazu (ku ktorému malo dôjsť v roku 2004) určil, že úraz je pracovným úrazom, aj keď je zrejmé, že samotný žalobca nepokladal od počiatku svoj úraz za pracovný úraz.

3.5. Odvolací súd v podstate pokladal za právne správny taký postup žalobcu, ktorý bezprostredne po úraze aj niekoľko rokov po úrazovom deji koná tak, že úrazový dej sám nepokladá za pracovný úraz, pričom s výrazným časovým odstupom od rozhodného dňa (odo dňa, kedy došlo k úrazovému deju) prehodnotí klasifikáciu úrazového deja tak, aby tento spĺňal definíciu pracovného úrazu v zmysle Zákonníka práce a následne realizuje úkony s tým súvisiace (nájde osoby - kamarátov, ktoré požiada o vyhlásenie, uplatňuje nároky voči intervenientovi, osloví ho ako zamestnávateľa a pod.) a uplatňuje nároky vo vzťahu k úrazu s takým výrazným časovým odstupom, v dôsledku ktorého nie je možné objektívne vyšetriť (neberúc do úvahy čestné vyhlásenia kamarátov žalobcu), či je úraz pracovným úrazom a ak áno, kto a v akej miere zaň zodpovedá.

3.6. Vzhľadom na uvedené mal za to, že poskytnutie súdnej ochrany konaniu žalobcu, ktoré zavŕšil uplatnením nároku na súde, možno pokladať za poskytnutie súdnej ochrany v rozpore s dobrými mravmi, keďže žalobca v predmetnom konaní zneužil právo.

3.7. Pokiaľ by rozhodnutia súdov oboch inštancií a postup, ktorý im predchádzal v predmetnom konaní, boli správne, znamenalo by to, že ktorýkoľvek zamestnanec môže s odstupom neobmedzeného času prehodnotiť dôvody svojej dočasnej práceneschopnosti tak, že pracovnú neschopnosť spôsobenú, napr. v dôsledku choroby preklasifikuje sám na pracovnú neschopnosť spôsobenú v dôsledku pracovného úrazu a následne (s podporou výpovedí kamarátov, resp. iných blízkych osôb) sa môže domáhať nárokov vyplývajúcich z pracovného úrazu a tieto nároky mu budú aj priznané.

3.8. Podľa jeho názoru sú rozhodnutia a postupy súdov oboch inštancií v rozpore s princípom právnej istoty. Ani samotný charakter žaloby nevyklučuje, aby súd po zistení skutkového stavu skúmal aj splnenie procesných zásad CSP (či výkon práva žalobcu nie je v rozpore s dobrými mravmi, či žalobca nezneužíva právo a pod.).

3.8.1. V súvislosti so zneužitím práva dodal, že za zneužitie práva možno pokladať také konanie, ktorého cieľom nie je dosiahnutie účelu a zmyslu sledovaného právnom normou, ale ktoré je „v rozpore s ustálenými dobrými mravmi vedené úmyslom spôsobiť inému účastníkovi ujmu.“

3.8.2. I z ustálenej súdnej praxe vyplýva, že pojem dobré mravy nemožno vykladať len ako súbor akýchsi morálnych pravidiel používaných ako korektív, či doplnujúci obsahový faktor výkonu subjektívnych práv a povinností, ale aj ako príkaz sudcovi rozhodovať v súlade s princípom, ktorý v odôvodnených prípadoch dovoľuje zmieriňovať tvrdosť zákona a dáva sudcovi priestor pre uplatnenie pravidiel slušnosti. V súvislosti s dobrými mravmi možno konštatovať, že spravodlivosť musí byť prítomná vždy v procese, ktorým sudca interpretuje a aplikuje právo ako hodnotový systém.

3.8.3. Vo vzťahu ku konaniu súdu prvej inštancie absentovala akákoľvek úvaha, ktorá by vôbec smerovala k posúdeniu konania žalobcu ako konania, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi, resp. v zmysle ktorej by súd prvej inštancie po zistení skutkového stavu zisťoval, či je naplnená skutková podstata zneužitia práva, pričom odvolací súd sa s uvedeným postupom súdu prvej inštancie plne stotožnil.

3.8.4. V súvislosti so zákazom zneužitia práva poukázal na čl. 2, 5 CSP.

3.9. Podľa jeho názoru rozsudok súdu odvolacieho súdu je v celom rozsahu nesprávny, pretože trpí vadou v zmysle § 420 písm. f) CSP, nakoľko odvolací súd v celom rozsahu potvrdil správnosť postupu a rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorý mu nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočnil procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

3.10. Ďalej poukázal na to, že odvolací súd sa v plnom rozsahu stotožnil s postupom súdu prvej inštancie, ktorý nepripustil vykonanie dôkazu s lekáorskými správami Medicínskeho centra Nitra, s. r. o. z 2. októbra 2012 a s lekáorskou správou MUDr. K. a MUDr. M. z roku 2012, z ktorých vyplýva, že žalobca klame, účelovo simuluje, predstiera. Súd prvej inštancie rovnako tak nepripustil ani otázky

žalovaného ohľadom posudzovania osobnosti žalobcu, pracovnej disciplíny žalobcu a pod., ktoré mal v úmysle položiť svedkovi Ing. D. na pojednávaní dňa 27. augusta 2020 (viď. Zápisnica o pojednávaní zo dňa 27. augusta 2020). Odvolací súd uviedol, že nakoľko predmetné posudzovanie nemalo vplyv na posúdenie, či ide alebo nejde o pracovný úraz, preto súd prvej inštancie konal správne, keď nepripustil vykonanie týchto dôkazov.

3.10.1. On nepopiera, že osobnosť žalobcu nemá vplyv na to, ako došlo k úrazovému deju, ale je zrejmé, že osobnosť žalobcu (ktorý nemá problém uvádzať nepravdivé skutočnosti lekárom a ktorý účelovo uvádza určité tvrdenia) má jednoznačný vplyv na posúdenie miery pravdivosti všetkých tvrdení žalobcu uvádzaných v priebehu súdneho konania (vrátane tvrdení týkajúcich sa opisu úrazového deja), na podklade ktorých súd prvej inštancie vydal svoje rozhodnutie. Je zrejmé, že súd prvej inštancie oprel svoje rozhodnutie o tvrdenia žalobcu, vo vzťahu ku ktorým možno mať dôvodné pochybnosti, že tieto sa zakladajú na pravde. Mal za to, že nepripustením vykonania týchto dôkazov bolo mu odopreté právo na spravodlivý súdny proces.

3.11. Vzhľadom na uvedené navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu žalovaného uviedol, že považuje rozhodnutie prvoinštančného súdu ako aj odvolacieho súdu za vecne správne.

4.1. V súvislosti s dovolacími argumentami žalovaného poukázal na to, že súd pri zhodnocovaní dôkazov predložených stranami nemá povinnosť stotožňovať sa s názormi strán konania, a teda fakt, že žalovaný závery z kontrol inšpekcie pokladal za relevantné ešte neznamená, že takýto názor si mal osvojiť i súd.

4.1.1. Považoval za dostatočné „zhodnotenie“ odvolacieho súdu, že zistenie z kontroly inšpekcie nemajú vplyv na zodpovedanie otázky, či došlo pracovnému úrazu.

4.2. Tvrdenie žalovaného ohľadne nepripustenia všetkých dôkazov predložených žalovaným (lekárske správy, či otázky týkajúce sa posudzovania osobnosti žalobcu, alebo jeho pracovnej disciplíny a pod.) súdom prvej inštancie, pretože ich súd prvej inštancie považoval za irelevantné vzhľadom na predmet konania, nepokladal za „presvedčujúci argument“ ohľadne porušenia práva žalovaného na spravodlivý proces. V tejto súvislosti poukázal rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/205/2019.

4.3. Podľa jeho názoru nie je možné stotožniť sa s názorom žalovaného, že poskytnutie súdnej ochrany konaniu, je možno pokladať za poskytnutie súdnej ochrany v rozpore s dobrými mravmi. Ak by bol takýto názor a postoj žalovaného považovaný za správny, súdy by v každom konaní, v ktorom bude úspešná len jedna zo sporových strán, poskytovali súdnu ochranu v rozpore s dobrými mravmi.

4.4. Taktiež nesúhlasil s tvrdením žalovaného, že by v konaní zneužil právo. Skutočnosť, že s odstupom času žiadal o určenie, že došlo k pracovnému úrazu (ktorý bol preukázaný v rámci dokazovania), nemožno v žiadnom prípade pokladať za zneužitie práva. Bol to práve on, ktorý v dôsledku pracovného úrazu utrpel ujmu.

4.5. Podotkol, že žalovaný doposiaľ nenamietal, že by jeho konaním žalobcu došlo k zneužitiu práva, či k porušeniu dobrých mravov, preto pokladal argument žalovaného za účelový

4.6. Keďže nedošlo k porušeniu práva žalovaného na spravodlivý proces, navrhol, aby dovolací súd dovolanie žalovaného ako neprípustné odmietol a priznal mu náhradu „trov konania“ v rozsahu 100%.

5. Intervenient na strane žalovaného vo vyjadrení k dovolaniu žalovaného uviedol, že sa v plnom rozsahu stotožňuje s dovolacími dôvodmi uvedenými žalovaným v dovolaní.

5.1. On už vo svojom odvolaní voči rozsudku súdu prvej inštancie poukázal na to, že súd prvej inštancie pri hodnotení dôkazov vykonaných pred súdom prvej inštancie vychádzal výlučne z vyjadrení žalobcu vykonaných so značným mnohoročným odstupom od úrazu žalobcu utrpeneho 19. februára 2004 a z dôkazov predložených výlučne žalobcom (čestných prehlásení jeho celoživotných priateľov, pričom aj tieto prehlásenia boli vykonané s niekoľkoročným odstupom od úrazu žalobcu a boli vykonané na podnet a žiadosť žalobcu). Navyše on v konaní uvádzal, že ani z prehlásení priateľov žalobcu nebolo a ani nemohlo byť zrejmé, čo bolo príčinou zakopnutia a pádu žalobcu a žalovaný preukázal, že dôvodom v

danom čase tvrdeným žalobcom bola jeho náhla nevoľnosť.

5.2. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní vo veci samej vôbec nebral do úvahy listinné dôkazy predložené žalovaným a ním, resp. ich označil za nevierohodné a nemajúce žiadnu relevanciu pre rozhodnutie vo veci samej.

5.3. Z konania pred súdom prvej inštancie nespochybniteľne vyplýva, že bezprostredne po úraze žalobcu a niekoľko rokov po tomto úraze nebol úraz ani samotným žalobcom považovaný a označený za pracovný úraz, pričom až po uplynutí mnohých rokov sa žalobca rozhodol, že jeho úraz z 19. februára 2004 je úraz pracovný, kedy súd prvej inštancie ani len neskúmal, čo bolo podnetom žalobcu na zmenu jeho názoru na jeho úraz utrpенý dňa 19. februára 2004.

5.4. V kontexte zmeny názoru žalobcu na jeho úraz z 19. februára 2004 poukázal a preukázal, že žalobca trpí poruchou osobnosti - agraváciou a simuláciou, t. j. že žalobca účelovo simuluje, predstiera a klame. Súd prvej inštancie však mal zjavne za to, že je to žalobca, ktorý v tomto konaní hovorí pravdu a pri vyjadreniach v tomto konaní účelovo neklame ani nesimuluje a na druhej strane sú to všetky písomné dôkazy predložené žalovaným a ním nevierohodné.

5.5. Na základe ním podaného odvolania a žalovaného sa odvolací súd v podstate obmedzil na konštatovanie, že sa so všetkými závermi súdu prvej inštancie stotožňuje v plnom rozsahu a teda zjavne rezignoval na svoju funkciu „opravného súdu,“ ktorého základnou úlohou je zjednanie nápravy napadnutého rozhodnutia a dosiahnutie spravodlivého rozhodnutia veci. Ani z rozsudku odvolacieho súdu sa nedozvedel riadne a presvedčivé dôvody, prečo súd prvej inštancie odmietol prihliadať na písomné dôkazy, na ktoré žalovaný poukázal aj v dovolaní.

5.6. V plnom rozsahu sa stotožnil so žalovaným, ktorý v dovolaní uviedol, že súd prvej inštancie ako aj odvolací súd odoprelí svojím postupom žalovanému právo na spravodlivý proces, a že súdy oboch inštancií poskytli právnu ochranu žalobcovi v rozpore s dobrými mravmi.

5.7. Navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

7. Dovolací súd konštatuje, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia dovolacieho súdu sp. zn. 2Cdo/165/2017, 3Cdo/14/2017, 4Cdo/157/2017, 5Cdo/155/2016, 8Cdo/67/2017). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

7.1. Mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnené uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP).

8. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak: a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný

opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

11. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP, sú: a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia, a to v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11.1. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu, a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

12. Dovolateľ v súvislosti s dovolacím dôvodom podľa § 420 písm. f) CSP namietal nedostatky v procese dokazovania.

13. V individuálnom pracovnoprávnom spore definovanom ako spor medzi zamestnancom a zamestnávateľom vyplývajúci z pracovnoprávnych a iných obdobných pracovných vzťahov (§ 319 a nasl. CSP) zákonodarca upravil divergentný procesný postup, pre ktorý je charakteristický príklon k vyšetrovaciemu princípu v civilnom súdnom konaní, ktorý sa prejavuje zvýšenou ingerenciou orgánu ochrany práva do individuálnych pracovnoprávnych vzťahov tým, že súd môže vykonať aj tie dôkazy, ktoré zamestnanec nenavrhol, ak je to nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. Na to, aby súd v individuálnom pracovnoprávnom spore postupoval v procesnom štádiu dokazovania v súlade s vyšetrovacou zásadou, je nevyhnutné, aby takémuto postupu predchádzala dôsledná úvaha súdu spočívajúca v posúdení otázky, či je takýto procesný postup nevyhnutný pre rozhodovanie vo veci samej.

13.1. Otázka spočívajúca v tom, či je posúdenie uvedenej podmienky výlučne vecou úvahy súdu, je spojená s teleologickým výkladom a základnými princípmi, na ktorých je postavený Civilný sporový poriadok.

13.1.1. Zákonodarca v čl. 15 ods. 1 Základných princípov CSP uvádza jeden zo základných princípov civilného procesu, podľa ktorého „dôkazy a tvrdenia strán sporu hodnotí súd podľa svojej úvahy v súlade s princípmi, na ktorých spočíva tento zákon.“

13.1.2. V tejto súvislosti je potrebné poukázať aj na ďalší princíp právnej istoty vyplývajúci z čl. 2 ods. 1 a 2 Základných princípov CSP, v zmysle ktorého strany legitímne očakávajú, že ich spor bude

rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, ak takej niet, tak, že ich spor bude rozhodnutý spravodlivo, lebo ochrana ohrozených alebo porušených práv a právom chránených záujmov musí byť spravodlivá a účinná tak, aby bol naplnený princíp právnej istoty (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, 1078 až 1079 s.).

14. V súvislosti s dovolacími námietkami žalovaného dovolací súd poukazuje na to, že dokazovanie je časť civilného súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). V dokazovaní sa súd obmedzuje len na zisťovanie skutkových poznatkov (poznatkov o skutkových okolnostiach, ktoré zakladajú a odôvodňujú prejednávany nárok). Posúdenie návrhov na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 185 ods. 1 CSP), a nie strán sporu.

15. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, majúcej základ v ústavnom princípe nezávislosti súdov. Táto zásada, vyplývajúca z čl. 15 Základných princípov Civilného sporového poriadku, normatívne rozvinutá v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov urobí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritórne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (v podrobnostiach pozri Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 729).

16. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) vo svojich rozhodnutiach vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR (III. ÚS 332/09). Zásadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd totiž zodpovedá požiadavka, aby súdmi urobené skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené. V práve na spravodlivý proces je obsiahnutá aj ďalšia ústavná zásada (čl. 47 ods. 3 Ústavy SR a čl. 6 CSP), a to „rovnosť zbraní“ v civilnom konaní, ktorá všeobecne zahŕňa tiež rovnosť bremien, ktoré sú na strany sporu kladené a ktoré nesmie byť neprimerané (IV. ÚS 468/2018). Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva aj podľa Európskeho súdu pre ľudské práva povinnosť súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (Kraska c. Švajčiarsko z 29. apríla 1993, II. ÚS 410/06).

16.1. V súlade s judikatúrou ústavného súdu najvyšší súd ustálil svoju judikatúru (napr. rozhodnutia sp. zn. 4Cdo/100/2018, 5Cdo/202/2018, 5Cdo/138/2018) tak, že procesnému právu strany sporu navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) rozhodnúť, ale tiež, pokiaľ im nevyhoví, vo svojom rozhodnutí odôvodniť, z akých dôvodov tak neurobil.

16.2. Nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno založiť len tromi dôvodmi. Prvým je argument, podľa ktorého tvrdená skutočnosť, ku ktorej overeniu alebo vyvráteniu je navrhnutý dôkaz, je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania; ďalším je argument, podľa ktorého dôkaz neoverí/nevyvráti tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou. Tretím je nadbytočnosť dôkazu, t. j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku ktorého overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, bolo už doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené. Ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, ktoré garantujú pre stranu sporu ústavné právo na spravodlivý proces, čiže táto dôkazná vada (tzv. opomenuté dôkazy) takmer vždy založí nielen nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, ale súčasne tiež jeho protiústavnosť.

17. O vadách v procese dokazovania možno hovoriť vtedy, ak súd vychádzal pri rozhodnutí zo skutočnosti, pre ktorú nie je z vykonaných dôkazov podklad, alebo ak považoval určitú skutočnosť za základ svojho rozhodnutia úplne inak, ako vyplýva z vykonaného dokazovania, prípadne, ak nezistil určitú podstatnú skutočnosť, ktorá bez ďalšieho z vykonaného dokazovania vyplýva.

18. Pokiaľ dovolateľ namieta, že súd prvej inštancie nevykonával navrhnuté dôkazy, dovolací súd poukazuje na to, že súd prvej inštancie vykonával dokazovanie listinnými dôkazmi, a to i s lekárskou správou Medicínskeho centra Nitra, s. r. o. z 2. októbra 2012 (č. l. 247 spisu) a s lekárskou správou MUDr. K.Q. a MUDr. M. z roku 2012 (č. l. 246 spisu) s poukazom na body 9., 33., 34. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, pričom odvolací súd v bode 95. odôvodnenia rozsudku konštatoval, že „Pokiaľ ide o lekárske správy Medicínskeho centra Nitra, s.r.o. z 02.10.2012 a lekársku správu MUDr. K.Q. a MUDr. M. z r. 2012, tieto taktiež nemajú vplyv na posúdenie toho, či v danom prípade ide o pracovný úraz alebo nie, hoci žalobcu vykresľujú ako osobu s poruchou osobnosti a preto súd prvej inštancie postupoval správne pokiaľ nepripustil vykonanie dôkazu ohľadom posudzovania osobnosti žalobcu.“

18.1. Súd prvej inštancie taktiež vysvetlil dôvod nepripustenia kladení otázok svedkovi Ing. I. D. (priamemu nadriadenému žalobcu dňa 19. februára 2004) na pojednávaní dňa 27. augusta 2020, ktoré sa mali týkať pracovnej disciplíny a osobnosti žalobcu, nakoľko zisťovanie, resp. dokazovanie žalobcovej pracovnej disciplíny pred alebo po úraze podľa názoru súdu prvej inštancie nemalo žiadny súvis s prejednávanou vecou. Súd prvej inštancie uviedol, že svedok má svedčiť predovšetkým o skutočnostiach ktoré videl, zažil a vnímal priamo svojimi zmyslami. V prípade, ak aj žalobca trpí „diagnózami“ týkajúcimi sa jeho osobnosti, ide o odborné otázky, ktoré môže zodpovedať len príslušný odborník - znalec po náležitom vyšetrení žalobcu a nie svedok (viď bod 29. rozsudku súdu prvej inštancie).

19. Dovolací súd zdôrazňuje, že dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmatečnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

20. Dovolací súd (ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdov nižších inštancií v procese jeho zisťovania - porov. I. ÚS 6/2018), z obsahu spisu nezistil pochybenie súdu prvej inštancie pri vykonávaní dokazovania ani pochybenie odvolacieho súdu pri rozhodovaní o odvolaní žalovaného a intervenienta na strane žalovaného.

21. Dovolací súd v súvislosti s námietkou dovolateľa o pochybení súdov oboch inštancií v procese dokazovania dodáva, že súdna prax najvyššieho súdu jednotná v názore, podľa ktorého nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je vadou konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (porovnaj sp. zn. 1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020).

22. Vo všeobecnosti taktiež platí, že dovolateľ nemôže opierať svoje dovolanie o procesné skutočnosti, ktoré už mohol a mal uviesť v priebehu odvolacieho konania. Z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal, a či k nim zaujal správny právny záver. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych opravných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, teda vecne (argumentačne), čo znamená, že dovolateľ môže v mimoriadnom opravnom prostriedku (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietal už v rámci riadneho opravného prostriedku a ktoré boli meritórne posudzované odvolacím súdom v jeho neprospech (R 73/2019).

22.1. V posudzovanom prípade pokiaľ dovolateľ namietal, že postup súdu prvej inštancie i odvolacieho súdu, keď neprihliadli na značný časový odstup od úrazu žalobcu až do podania žaloby, o určenie, že úraz je pracovným úrazom, je v rozpore s dobrými mravmi, resp. sa jedná o zneužitie práva, bolo potrebné konštatovať, že žalovaný uvedený nedostatok nenamietal v rámci prvoinštančného konania ani v rámci odvolacieho konania vyvolaného jeho odvolaním.

22.2. Ak potom žalovaný uvedenú námietku neuplatnil v odvolacom konaní v rámci ochrany svojich práv, nemôže ju dovolací súd posudzovať pre nedostatok svojej právomoci (§ 419 CSP a contrario), lebo inak by fakticky preskúmaval rozsudok súdu prvej inštancie prípadne jeho procesný postup v konaní namiesto odvolacieho súdu, ktorý však na to nedostal príležitosť (obdobne tiež sp. zn. 7Cdo/161/2019, 4Cdo/122/2020, 4Cdo/40/2019, 8Cdo/140/2018, 8Cdo/157/2018). Preto dovolací súd na uvedenú námietku v súvislosti s vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP neprihliadol.

23. Vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod spočívajúci v tvrdenej existencii vady zmätočnosti, ktorá by bola porušením práva dovolateľa na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP), naplnenie ktorého ale dovolací súd nezistil, dovolací súd konštatuje, že dovolanie dovolateľa je síce prípustné, ale nie je dôvodné, preto potom dovolanie zamietol (§ 448 CSP).

24. Dovolací súd žalobcovi ako úspešnému v dovolacom konaní priznal podľa § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP voči neúspešnému žalovanému nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu. O výške náhrady trov dovolacieho konania rozhodne podľa § 262 ods. 2 CSP súd prvej inštancie v lehote do 60 dní po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.